

Juryrapport

Bij Rolf Erdorf (geboren 1956 in Auw bij Pfrüm in de Eifel), vertaler van voornamelijk¹ kinder- en jeugdliteratuur, gaan creativiteit en trouw samen in een uitzonderlijk vakmanschap. Hij maakt vertalingen die niet als vertalingen herkenbaar zijn, en waarin bovendien de toon van het Nederlandse origineel zorgvuldig bewaard wordt. Auteurs die hij in de laatste jaren heeft vertaald zijn o.a.²: Klaas van Assen, Els Beerten, Veronica Hazelhoff, Helga Ruebsamen, Karlijn Stoffels, Edward van de Vendel, Frank Vermeulen, Dolf Verroen, Simone van der Vlugt, Anke de Vries, Saskia van der Wiel en Jan de Zanger.

Erdorfs uitzonderlijke kwaliteit valt bijvoorbeeld af te lezen in boeken als *Veren* van Veronica Hazelhoff of *Wat ik vergat*³ van Edward van de Vendel, die beide geschreven zijn vanuit het perspectief van een kind van 10, 11 jaar, en vol zitten met gedachten en opmerkingen die suggereren in de taal van het kind te zijn opgeschreven. En dan hebben we het niet over modieus jeugdjargon, dat nog relatief makkelijk als zodanig te herkennen is en in feite gekenmerkt wordt door een handvol woorden en constructies, maar over het complete taalgebruik van een kind op die leeftijd. Waarbij het niemand ontgaat dat zulke boeken geschreven zijn door een volwassen schrijver, met zijn eigen taalbeheersing en zijn eigen schrijfstijl. Het gevaar bij het vertalen van zo'n tekst is dat ongemerkt het taalgebruik algemener en volwassener wordt. Als dat gebeurt wordt het kinderboek meer een boek over kinderen voor volwassenen, maar dat gevaar weet Erdorf te vermijden. Wie teksten als deze zo genuanceerd vertaalt moet het Nederlands trouwens tot in de finesses beheersen: Erdorf vergist zich nergens in de gevoelswaarde, laat staan in de feitelijke betekenis van wat er in de brontekst staat.

Rolf Erdorf is niet alleen nauwkeurig en trefzeker in zijn weergave van het oorspronkelijke werk, hij toont zich zeer vindingrijk wanneer hij verschuivingen moet aanbrengen vanwege het taal- of het cultuurverschil. Voorbeelden van zulke cultuurgebonden ingrepen: Een vader die een onherbergzaam ogend vakantiehuisje bij zijn kinderen acceptabel probeert te maken door te zeggen dat het hem aan de Efteling doet denken, heeft het in de Duitse tekst over een *richtiges Knusperhaus*, een snoepje van een vertaling. Een voor Duitse oren kennelijk te concrete mededeling als 'Nini zei dat ze plassen moest' wordt netjes, en met een scherp gevoel voor het gewenste register in de doeltaal: 'Nini sagte, sie müsste mal', inclusief komma en *Konjunktiv*. In andere gevallen wordt door zo'n verschuiving juist vermeden dat een Duitse zin te deftig of geleerd zou gaan klinken. Of het proza wordt in de vertaling genormaliseerd, aangepast aan wat de lezers in de doeltaal geacht worden gewoon te vinden, zoals in het volgende voorbeeld⁴, waar een jongen bedenkt hoe hij zijn dementerende grootvader misschien kan bereiken via de schilderijen die deze vroeger gemaakt heeft:

En toen dacht ik aan de schilderijen. Daar heeft hij zo lang op getuurd, die heeft hij kwast voor kwast zijn vingers uit gestreken, hij heeft de schepen in zijn hoofd gezien en na een reis via zijn handen op het doek laten varen.

Und da dachte ich an die Bilder. Die hat er so lange betrachtet beim Malen, die sind Pinselstrich für Pinselstrich aus seinen Fingern geflossen, er hat die Schiffe in seinem Kopf gesehen und nach einer Reise über seine Hände auf der Leinwand zu Wasser gelassen.

Erdorfs vertalingen tonen een prachtig evenwicht tussen trouw en scheppend vermogen. Hij verdient onze dankbaarheid voor de manier waarop hij Nederlandse literatuur toegankelijk weet te maken voor Duitstalige lezers. De jury heeft het Bestuur van het Prins Bernhard Cultuurfonds aanbevolen aan Rolf Erdorf de Martinus Nijhoff Prijs voor Vertalingen 2005 toe te kennen in de categorie vertalingen uit het Nederlands, in het bijzonder van kinder- en jeugdliteratuur.

De jury:

Ton Hoenselaars,

Kees Mercks,

Rudi van der Paardt,

Ronald de Rooij,

Désirée Schyns,

Miel Slager (voorzitter).

De tijdelijk toegevoegde deskundigen op het gebied van kinder- en jeugdliteratuur waren Toin Duijx en Annelies Fontijne.

¹ maar bijv. ook: Wim Blockmans, *Geschichte der Macht in Europa*, Frankfurt/ New York, Campus Verlag, 1998; Ronald Giphart, *Ich umarme dich vieltausendmal*; Helga Ruebsamen, *Der tanzende Kater*, Aufbau Taschenbuch Verlag, 2001 (geen jeugdboek!); Joost Zwagerman, *Die Nebenfrau*

² Klaas van Assen, *Mees macht Geschichten*, Nagel & Kimche, 1999

Klaas van Assen, *Papa macht Geschichten*, Ravensburger Taschenbücher, 1999

Els Beerten, *Lauf um dein Leben*, Düsseldorf, Sauerländer, 2005

Veronica Hazelhoff, *Krähensommer*, Nagel & Kimche, Zürich/Frauenfeld, 1997

Veronica Hazelhoff, *Winterkind*, Nagel & Kimche, Zürich/Frauenfeld, 2000

Helga Ruebsamen, *Das Lied und die Wahrheit*, Leipzig, Kiepenheuer, 1998

Karlijn Stoffels, *Stiefland*, Beltz & Gelberg, 2002

Karlijn Stoffels, *Khalid*, Beltz & Gelberg, 2003

Edward van de Vendel, *Spring, wenn du dich traust*, Carlsen Verlag, Hamburg, 2001

Edward van de Vendel, *Was ich vergessen habe*, Carlsen Verlag, Hamburg, 2004

Frank Vermeulen, *Der Herr Albert, Ein Roman über Einsteins Gedankenexperimente*, Hildesheim, Gerstenberg Verlag, 2003

Dolf Verroen, *Warten auf den Kaiser*, Hamburg, Carlsen Verlag, 1999

Simone van der Vlucht, *Das Klapperhaus*, Düsseldorf, Sauerländer, 2005

Anke de Vries, *Memo schweigt: der fremde Freund*, Rowohlt, 1998

Saskia van der Wiel, *Küss mich endlich!*, Hamburg, Carlsen Verlag, 2003

Jan F. de Zanger, *Warum haben wir nichts gesagt?*, Beltz & Gelberg, 1999

³ genomineerd voor de Deutsche Jugendliteraturpreis 2005

⁴ Uit Edward van de Vendel, *Wat ik vergat*, p.62, c.q. *Was ich vergessen habe*, p.78